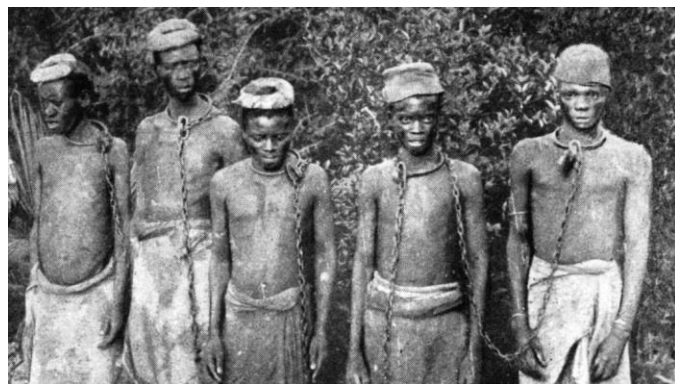

Mircea Munteanu Mongolu

DESPRE SCLAVIE, CÂT MAI OBIECTIV.

Sclavia a fost una din formele de asuprire a omului. Încă din zorii omenirii. Toate popoarele au cunoscut sclavia, în diferite forme. (Unii afirmă că tracii nu cunoșteau sclavia. Totuși, nu trebuie uitat că grecii cumpărau de la traci grâu, lemn, miere și ceară de albine, catran și... sclavi. De unde, dacă tracii nu practicau obiceiul? În același timp, una din cele mai faimoase hetaire din antichitate a fost traca Rhodopis. Ajunsă ca sclavă (unui grec) în Egipt, și-a început o strălucită carieră. Hetairele erau femei care se prostituau și în public (ritualuri). De obicei cultivate, pentru a întreține și relații de alt tip -nu doar sexuale-, dacă era nevoie. Dar hetairele erau recrutate numai din rândul sclavelor -sau al femeilor nou venite în cetate. Străine.-. Când avem două știri despre un fenomen... nu-l mai putem nega. De altfel, sclavia nu era privită ca o situație ignobilă, ca astăzi.) Sclavia din Grecia și Roma antică a ajuns atât de puternică și frecventă, încât Marx a considerat că avem un adevărat “mod de producție” sclavagist. (El a împărțit istoria societății omenești după tipul relațiilor interumane, determinat de stadiul de dezvoltare al mijloacelor de producție; avem de-a face cu “orânduirea” comunei primitive, modul de producție sclavagist, modul de producție feudal, modul de producție capitalist și modul de producție comunist... la care nu s-a ajuns. Pentru că partidele comuniste ce au dobândit puterea -de obicei pe cale violentă- nu au reușit să creeze “visul de aur” al omenirii. Au clacat economic înainte de a putea să facă ceva din ce teoretizau. În toate țările în care au cucerit puterea. Desigur, se

poate vorbi de utopie.) Considerând că Orientul era organizat în “modul de producție asiatic”, redenumit în anii '60 -ai secolului XX- ca “mod de producție tributar”, Marx a mobilat istoria antică inegal. Roma și Grecia aveau modul de producție sclavagist, Egiptul, India, China etc. modul de producție “asiatic”. În realitate, și Roma/Grecia erau în aceeași formă de organizare. Același nivel științifico-tehnologic, aceeași mentalitate, forme religioase asemănătoare, relații interumane de același tip. Și ele erau în modul de producție tributar. Doar că ponderea sclaviei era mult mai mare, ceea ce a putut genera greșeli de încadrare. Nici studiile societății vechi nu erau atât de dezvoltate ca azi. Deci, ignorând greșeala lui Marx, să vedem ce este cu sclavia asta. Primele grupuri umane își rezolvau litigiile pe cale violentă. Războiul era forma cea mai cunoscută și utilizată. Desigur, nu trebuie să ne închipuim mari armate și bătălii cosmice. Mici grupuri de bărbați înarmați, ce luptau cu alt grup. Învingătorii eliminau grupul oponent. Uneori îl și devorau. Canibalismul (economic și ritual) a fost larg răspândit în lume. Nu trebuie să escamotăm adevărul! Omul este crud. O ființă belicoasă, care vrea să stăpânească totul. Să i se subordoneze totul. Cei care vă închipuiți că oamenii sunt ființe îngerești, vă înșelați. Este adevărat, creștinismul a mai modelat profilul psihic al

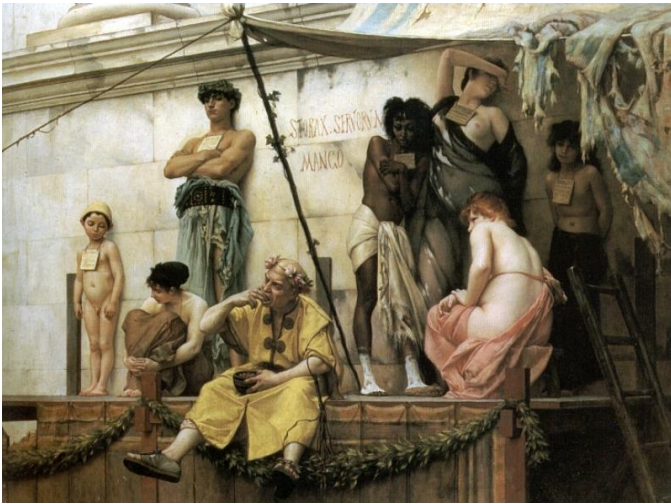
omenirii. Dar creștinismul a apărut abia acum 2000 de ani. Și a devenit oficial de vreo 1700. În acest peisaj, a apărut o rază de speranță. Când triburile aveau hrană suficientă, prizonierii nu mai erau omorâți, devorați sau dați templelor pentru ritualuri specifice. Erau ținuți în viață și transformați în sclavi. Inițial, sclavii erau ai tribului și presta activități necesare comunității. Alții erau dați templelor. Ca slugi ai preoților. În timp, familiile bogate puteau să cumpere sclavi (banii intrau în tezaurul tribului) și să-i folosească în treburile casnice.

A apărut sclavia casnică. Patriarhală. Iar treburile casei erau multe: tăiat lemne, cărat apa, îngrijit animale, tors/țesut lână, măcinat grâne (moara nu era inventată, se risneau grinele; greu și încet; mulți sclavi

asigurau făina de care era nevoie într-o casă mare) etc. Sclavii cultivați erau folosiți și ca secretari, pedagogi, muzicanți, diverse. Evident, femeile erau utilizate și pentru sex. Numai că multe populații transforma sclava sexuală în soție, dacă naște un copil stăpânului. Acestor sclavi, li s-a mai adăugat o categorie: sclavii conaționali, ce dădeau faliment. Dacă o familie avea probleme mari cu datoriile, tatăl familiei putea să-și vândă unul sau mai mulți copii ca sclavi; sau se dădea sclav, cu toată familia, în casa unui bogat, care achită datoria. Sclavii patriarhali erau priviți ca membrii familiei. Luau parte la viața familiei, mâncau împreună. Doar că rezultatul muncii lor era însușit de stăpân. În Vechiul Testament, sunt mai multe reguli de eliberare a sclavilor (datornici, de război). Pornind de aici, sclavia cunoaște o dezvoltare puternică. În timp, puțini mai recunosc statutul primar al sclavilor. Și nu mai sunt de acord să-i elibereze. Statutul lor se înrăutățește. Va fi nevoie de mai multe legi care să protejeze viața sclavilor și condițiilor de trai. Dar la Roma, odată pe an se inversa rolul stăpân/sclav. O ceremonie care își va schimba conținutul în timp. Încet dar sigur, sclavii nasc tot sclavi și eliberarea este doar prin moarte. Situația sclavilor depinde de stăpân. Dacă era un stăpân bun, avea o soartă acceptabilă. Uneori se atașau atât de mult de stăpân, că dacă erau eliberați (liberți) nu îl mai părăseau. Dacă stăpânul era rău... era vai și amar. În sudul Italiei, unde răscoala lui Spartacus a avut cel mai mare răsunet, era răspândită creșterea turmelor de animale cu sclavi. Un regim liber, care a generat multe probleme. Stăpânii erau interesați doar de vite și prezența lor la piață. Sclavii duceau o viață aproape liberă. Erau ușor de câștigat la gândul că vor putea fugi din Italia, cu răsculații. Cea mai grea soartă o avea minerii. Trimiterea în mină echivala cu o condamnare la moarte lentă. Nici gladiatorii

(o formă existentă doar la Roma) nu erau prea fericiți, deși unii ajungeau favoriții publicului (și ai matroanelor) și erau eliberați.

Sclavia continuă în Evul Mediu. Aproape în aceeași formă, în privința sclaviei casnice. Doar sclavii utilizați în agricultură, mine și ateliere sunt schimbați cu oameni liberi. Exploatarea lor era mai eficientă. Apar reguli noi: creștinii nu au voie să ia sclavi alți creștini. De asta, mulți se vor creștina. Papalitatea va pune la dispoziție mari sume de bani, pentru răscumpărarea sclavilor creștini de la musulmani. Vikingii vor fi principalii negustori de sclavi în Europa. Capturând slavi ("sclavini") pe care-i vindeau peste tot, din Bizanț până în Irlanda și din țările nordice până în Italia, vor generaliza termenul de "sclav" ("slave") în toată zona. Aceasta e starea în care apar marile descoperiri geografice. Ocolirea Africii, înconjurarea Terrei, descoperirea Americilor. (O paranteză. Sunt sigur că toți vă gândiți la Magellan, omul care a reușit să înconjoare pământul. Așa e ... și nu e așa. Primul om care a înconjurat pământul a fost un sclav din Filipine. Ajuns în posesia navigatorului, îl va însoți în croazieră. El e primul care a reajuns în Filipine, mergând mereu spre vest. Cum Magellan a murit în insule, cel care a terminat călătoria a fost primul european care a înconjurat

pământul, mergând spre vest. Sebastiano Elcano. E bine să punctăm unele momente și greșeli răspândite. E adevărat, Magellan a văzut drumul și a organizat expediția. Iar Elcano a fost la un pas să fugă cu celelalte corăbii, când au ajuns aproape de Capul Horn; dar... așa se face istoria.)

Descoperirea omericilor va deschide un nou capitol al sclaviei. Dacă în Europa trăgea să dispară, în "Lumea Nouă" cunoaște o adevărată explozie. Și nu sclavia patriarhală, ci cele mai dure forme de exploatare. Sclavia în mine și pe latifundii. America de Sud și Centrală va cunoaște o perioadă tulbură, de războaie de cucerire. O mână de conquistadori albi, însoțiți de unele triburi locale(călăuze, traductori), vor cuceri teritorii uriașe. Motive sunt multe și se găsesc descrise din abundență Nu voi întârzia să le expun. Odată cucerite teritoriile, spaniolii au trecut la exploatarea minelor de aur/argint/cupru și la întemeierea de plantații gigant de trestie de zahăr, indigo, tutun. Împreună cu distilarea romului, reprezentau principalele bogății. Dar forța de muncă indigenă se răscula des. Mulți mureau datorită bolilor aduse de europeni, și care nu erau cunoscute în Americi. Până s-a realizat imunizarea de turmă, naturală, au murit ca muștele.

(Dacă nu aveau și ei un producător de vaccinuri... -?!!!-). În plus, băștinașii americani au o psihologie diferită de a europenilor. Dacă ei consideră că nu mai au pentru ce să trăiască, se culcă și așteaptă să moară. Nu pot fi clintiți din hotărârea lor. Cu astfel de muncitori, nu prea poți să faci ceva. În același timp, Bernardino de Sahagun vine în americi și vede o situație tragică a nativilor americani. Plin de compasiune, descrie viața plină de privațiuni a acestora. Scrierile sale impresionează curtea spaniolă, care ordonă să nu se mai utilizeze băștinașii ca sclavi. Dar producția nu putea înceta. De unde muncitori? Atunci și-au adus aminte că în Africa, sclavii erau ieftini. Vinati în timpul luptelor inter tribale, sclavii africani erau omorâți sau vânduți. Fie arabilor, fie europenilor. Și așa a început traversarea Atlanticului cu sclavi africani. Jocul comercial era mai complex. O corabie, din Anglia, încărca materiale ieftine din metropolă (bricege ieftine, cuțite ușoare, topoare, arme vechi, mărgelile de sticlă, oglinzi și tot ce putea atrage negustorii africani). Ajunși în Africa, vinde marfa și își mărește capitalul. Cumpără sclavi cu 10 șilingi bucata. Traversează oceanul și revinde sclavii cu 10 lire sterline sau mai mult. (O lira sterlină avea 20 de șilingi. Deci, un câștig de 200%) De aici încărcă produse coloniale și revine în Anglia, cu un nou câștig masiv. Un triumfi profitabil la fiecare escală. Trebuie să arătăm o problemă care se neglijează mereu. Vrînd să arate cruzimea sclaviei, mulți autori (sau toți) și politrucii vorbesc de regimul inuman asigurat sclavilor. Așa era. Și o să vorbesc și eu de el. Dar un sclav costa 10 lire. 200 de șilingi. (Cam 1130 g argint. Un șiling avea 5,65g argint. Înmulțit cu 200...) Și asta era în sec. XVII. Pe parcurs, prețul lor va crește. Cine era nebun să omoare un sclav sau să-l țină în condiții mizere, când costa atât? Deci, mai ușor cu pianul pe scări! Or fi stăpânii de

sclavi brute și răi și sclavia rea, dar trebuie să înțelegem că averea lor depindea de numărul și starea sclavilor. Nu-i putea distruge aiurea Din cauza asta, pedepsele ce se dădeau sclavilor rebeli și care încercau să fugă nu era moartea decât rareori. Se utilizau pedepse extrem de dureroase, pentru a descuraja fronda. Sclavul nesupus era biciuit (bice de luptă, din piele, cu vârfuri de plumb) și apoi uns cu o substanță pentru a preveni infectarea și cangrena. Substanța era făcută din suc de lămâie, sare, praf de pușcă. Uneori și rom. "Tămăduirea" era chiar mai dureroasă decât biciuirea. Puțini mai făceau a doua oară o greșeală, știind ce-i așteaptă. Nivelul următor era mutilarea. Sclavii fugari erau castrați sau li se tăiau degete de la picioare, pentru a nu mai putea să fugă. Eventual se legau în lanțuri și ținute în fum de ardei iute, care afecta ochii și plămânii. Nu mureau, dar... În fine, inventivitatea stăpânilor de sclavi și a oamenilor lor era infinită și variată. Ideea era că sclavul trebuia să trăiască, dar să nu mai îndrăznească să fugă sau să se opună. În America de Nord, situația a fost inițial diferită. Coloniștii își lucrau singuri pământul. Când au început să se acumuleze latifundii, s-a apelat la lucrătorii albi ce veneau aici. Cum aveau datorii mari, erau ca și sclavi, pentru cei ce finanțau călătoria. (O situație comică a avut prima corabie cu femei adusă în insula Tortuga. - Cuib de pirați.- Cei care au plătit călătoria au scos femeile la licitație, pentru bărbați doritori să se căsătorească. Exact ca la piața de sclavi.-?!!!-) O altă sursă era contractul de ucenicie. Cel angajat ca ucenic, pentru a învăța meseria, trebuia să plătească o sumă de bani meșterului. Suma aia nu se mai achita 10-20 de ani. Practic, deveneau sclavi. Deci sclavia îi afecta pe albi. Primii stăpâni de sclavi propriu ziși au fost 2 cetățeni afro-americieni.-?!!!- Și s-au judecat cu autoritățile coloniale, pentru dreptul lor de a

avea sclavi. Câștigând procesul. Dar destul de repede, corăbiile cu sclavi africani vor ajunge și în nord, eliminând celelalte forme. Contractul de ucenicie va mai fi utilizat după războiul de secesiune, o perioadă. (Dar subiecții erau numai afro-americanii.) Până la interdicția totală, în cursul secolului XIX. În secolul XVIII, comerțul cu sclavi atinge cote uriașe. Repet, sclavii erau vânduți chiar de africani, negustorilor albi. Vrind să obțină un câștig cât mai mare la un transport, căpitani de vase înghesuiau prea mulți sclavi pe corăbiile lor. Mortalitatea era foarte mare. Alți căpitani luau oameni bolnavi la prețuri de nimic și apoi scufundau vasul sau pretindeau că au izbucnit tot felul de boli la bord și cereau despăgubiri uriașe de la casele de asigurări. În acest proces, UK (și elita sa, în frunte cu monarhia) s-a situat constant de partea sclavilor. Au interzis practicile oneroase, au interzis comerțul cu sclavi și -în final- au interzis sclavia. Răscumpărând toți sclavii cetățenilor englezi. Este cazul să amintim că dacă sclavia a căpătat forme mai omenești și a fost desființată în final, acest lucru se datorează Angliei și liderilor ei. Și pentru că suntem la acest capitol, ar trebui să ne amintim că în SUA, partidul care a militat pentru eliberarea sclavilor și a acceptat războiul de secesiune, declarat de statele confederate, a fost partidul republican; Abraham Lincoln era republican, nu democrat. Dar în timp, partidele s-au reorientat. Azi, democrații sunt cu cetățenii afro, nu republicanii. Ca să vezi... Ultimii sclavi au fost eliberați prin 1906, în Imperiul Otoman. Azi, sclavia este o amintire. Totuși, continuă sub diferite forme. Cele mai grave îi afectează pe copii - care sunt siliți să muncească sau să se prostitueze de la vârste fragede- și femei -ca sursă de prostituate în bordeluri clandestine Lupta împotriva sclaviei moderne este extrem de dură și intensă. Personal, cred că dacă s-ar da o lege a prostituției în toate

țările, care să aibă reglementări comune, sclavia femeilor ar putea fi redusă substanțial. Și ținută sub control. E doar o părere. Dar o mențin, văzând multiplele forme de prostituție mascată în țările comuniste și post comuniste. Evident că în țările bananiere -și nu numai- sclavia femeilor poate îmbrăca forme mult mai diverse. Aparent legale. Dar o opinie comună la nivel mondial se formează greu. În decurs de zeci sau sute de ani. (Desigur, noua lege ar trebui să aibă și prevederi pentru femeile ce doresc să viziteze un astfel de stabiliment; ca și pentru gay. Degeaba garantăm în legi egalitatea tuturor, indiferent de..., dacă nu organizăm și locuri în care se pot manifesta liberi. Îi/le trimitem la agățat? Bine, bărbații sunt obișnuiți. Bănuiesc că și gay-ii. Dar femeile? Poate că ar trebui să ne gândim și la ce se pierde, prin tâmpirea colectivă care interzice prostituția. Același lucru care s-a obținut prin interzicerea alcoolului, dar în domeniul sexului. Numai că Mafia lucrează -acum- mai acoperit și au racolat oameni politici. În rest, același fenomen.) Un an mai bun!

Mircea Munteanu zis "Mongolul",
Constanta, 22.01.24

